

ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ'NDE OKUTULAN ZORUNLU YABANCI DİL İNGİLİZCE DERSİ

Muhittin ERSUNGUR*

Giriş

İnsanlar arasında en etkin iletişim aracı dildir (Demirel, 1996, s. 1). Dil, her türlü dar ve geniş kodlamalarıyla kendimizi, düşüncelerimizi, duygularımızı ifade etmemize aracılık eder ve en önemlisi de sosyalleşmemizi sağlar (İmer, 1990). Sosyalleşme bir öğrenim sürecidir ve sadece kendi dilimizi konuşan insanlarla sınırlı değildir. Farklı diller konuşan insanlarla, sosyal ortamlarda bir araya gelindiğinde ortaya çıkan sorun ya da eksiklik ise yabancı dil bilmemektir. Günümüzde yabancı dil eğitimi ve öğretimi denilince ilk akla gelen İngilizcedir. Yabancılarla iletişimi sağlamanın yolu, ya onların bizim dilimizi bilmelerini ya da bizim onların dilini bilmemizi gerektirmektedir. Günümüz dünyasında her alanda uluslararası olarak kabul gören iletişim dili İngilizcedir. Ülkemizde de ilköğretimden üniversiteye kadar tüm eğitim ve öğretim kurumlarımızda her ne kadar diğer Avrupa dillerinin öğretimi yapılsa da İngilizce ilk sıradaki yerini muhafaza etmektedir. Bugün dünyada, tarihsel, siyasi, ekonomik ve kültürel değişimler sonucunda İngilizce yaklaşık 400 milyon kişi tarafından ana dili olarak, 1,400 milyon kişi tarafından da ikinci dil veya yabancı dil olarak konuşulan bir dildir (Güneş, 2009, s. 100).

Belirtmek isteriz ki, bu çalışmada yer alacak olan bilgilerin çoğu 1983 yılında başlayan ve halen devam eden uzun bir geçmişe sahip olduğumuz yabancı dil öğretmenliğimizin verdiği deneyim, tecrübe ve karşılaştığımız zorluklardan yola çıkılarak aktarılacaktır. Özellikle 1988 yılı itibarıyla Çukurova Üniversitesi'nde başladığımız ve halen aynı kurumda devam eden İngilizce Okutmanlığı dönemimizdeki deneyimler bu bildiriye paylaşılacaktır.

Çalışmamıza konu olan Zorunlu Yabancı Dil İngilizce Dersi, Çukurova Üniversitesi'nde zorunlu İngilizce hazırlık dersi gören bölümleri (İİBF Uluslararası İlişkiler, Ekonometri, MMF Elektrik Elektronik, Bilgisayar Mühendisliği,) kapsamaktadır. Adı geçen ders, Dış Hekimliği, Eğitim, Fen-Edebiyat, Güzel Sanatlar, Hukuk, İlahiyat, Mühendislik ve Mimarlık, Su Ürünleri, Tıp ve Ziraat Fakültelerinde 1. ya da 2. sınıflarda zorunlu ders olarak okutulmaktadır.

Zorunlu Yabancı Dil İngilizce Dersi Muafiyet Sınavına Giriş Yöntemi

Yükseköğretim Kurumlarında Yabancı Dil Öğretimi ve Yabancı Dille Öğretim Yapılmasında Uyulacak Esaslara İlişkin Yönetmelik'deki 5. maddeye göre, yükseköğretim programına ilk defa kayıt yaptıran öğrenciler, kayıt yaptırdığı öğretim yılının başında, rektörlükçe düzenlenen bir yabancı dil seviye tespit sınavına tabi tutulurlar (Resmi Gazete, 2008, s. 27074). Çukurova Üniversitesi'nin 1. sınıfına kayıt yaptıran ve bir önceki yılda kaydını donduran öğrenciler, yönetmelik gereği, eğitim ve öğretimin başlamasını takip eden ikinci haftada muafiyet sınavına girer. İlk iki hafta içerisinde dersten artan zamanda, öğretim elemanları tarafından, öğrencilere sınav ve

---

*Dr., Çukurova Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksek Okulu, İngilizce Anabilim Dalı, mersungur@cu.edu.tr

içeriği hakkında bilgiler verilir. Yabancı dili hiç bilmeyen öğrencilerin sınava girmemeleri ve mutlaka derse devam etmeleri, orta ve ileri düzeyde bilgisi olan öğrencilerin ise mutlaka sınava girmeleri tavsiye edilir. Gerekçesi ise, Zorunlu Yabancı Dil İngilizce Dersi sadece 1. sınıfta, I. ve II. yarıyılıda başlangıç seviyesinde, haftada 2 ila 4 saat okutulmaktadır. Bu nedenle, İngilizce öğretimi/öğrenimi, Anadolu Liseleri gibi yabancı dil ağırlıklı okullardan gelen öğrencilerin seviyesinin altında olacağından, bu öğrencilerin dersi almaları anlamsız olacaktır. Ebelik ve Hemşirelik Yüksek Okulu'nda ise Zorunlu Yabancı Dil İngilizce Dersi 8 yarıyılıda da haftada 2 saat okutulmaktadır. Bu yüksekokulda, öğrenciler 1. sınıfta muaf olsa bile sonraki yıllarda zorunlu olarak dersi almaktadır.

Yabancı Dil Nedir, Nasıl Öğrenilir?

Anadilden sonra öğrenilen dile yabancı dil denir (Demircan, 1990, s. 8). Doğal olarak öğrenilen anadil için bilinçli bir çaba harcanmaz (Scovel, 2001, s. 14). Ancak yabancı dil bilinçli işlemlerle öğrenilir (Demircan, 1990, s. 8). Bu bilinçli işlemlerin başında, -yabancı dil okul ortamında öğreniliyorsa- kalabalık bir sınıf ortamı söz konusudur ve 'diğer öğrenciler-tahta-öğretmen' üçgeni arasında bilinçli bir çaba harcama gelmektedir (Scovel, 2001, s. 16).

Türkiye'de Yabancı Dil Öğrenme Süreci

Çalışmamıza konu olan eğitim öğretim kurumu her ne kadar üniversite olsa da, ülkemizde yabancı dil öğretimi ilköğretim 4. sınıfta başlamaktadır. (Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2012-2013 eğitim öğretim yılında hayata geçireceği sistemle yabancı dil öğretimi 2. sınıfta başlayacaktır (Karataş, 2012)).

Bir öğrenci, üniversiteye gelinceye kadarki süreçte; ilköğretim 4. sınıftan 8. sınıfa kadar haftada 2-4 saat, 9. sınıftan 11. sınıfa kadar haftada 4 saat zorunlu yabancı dil İngilizce dersi görmektedir (Genç, 2007, s. 106). Yabancı dil ağırlıklı liselerde ise (Anadolu Liseleri) 9. sınıfta 10 saat, 10, 11 ve 12. sınıflarda hafta 4 saat İngilizce öğretilmektedir.

Türkiye'de yabancı dil eğitiminde, sarf edilen bunca kaynak ve emeğe rağmen, istenilen seviyede verim alınmamaktadır. Bunun nedeni olarak, öteden beri devam eden geleneksel dil öğretme alışkanlıkları, yabancı dil eğitimi planlamasındaki eksiklikler ve bunların doğurduğu yöntem, etkinlik, malzeme ve ölçme-değerlendirmedeki yetersizlikler ya da yanlışlar sayılabilir (Işık, 2008, s. 2).

Zorunlu Yabancı Dil İngilizce Dersi Muafiyet Sınavı

Muafiyet sınavına girmek zorunlu değildir. Sınava, isteyen öğrenci girebilmektedir. Bunun nedeni de, İngilizce bilgisi iyi olan öğrencilerin sınavdan düşük puanla muaf olabilecekleri endişesidir. Dolayısı ile bu durumda olan öğrenciler, derse devam edip, vize ve final sınavından yüksek puanlar alarak not ortalamalarını yükseltmeye çalışmaktadır. Bu şekilde düşünen öğrenciler zaman içerisinde ders

ortamında hem arkadaşları hem de öğretim elemanı açısından sıkıntı yaratacaktır. Dersi bildiği için dinlemeyecek, arkadaşlarının da dinlemesine engel olacak, ya da derse devam etmeyecek dönem sonunda devamsızlıktan kalacaktır.

Zorunlu Yabancı Dil İngilizce Dersi Muafiyet Sınavı Sonrası

Sınavda başarılı olan öğrenciler, Zorunlu Yabancı Dil İngilizce dersinden muaf olur. Muaf olduğu notu düşük bulan ve derse devam ettiği takdirde daha yüksek bir not alacağını düşünen öğrenciler, ilgili bölüm başkanlığına bir dilekçe vererek derse devam etmek istediklerini beyan eder ve sınava girmeyen öğrencilerle birlikte dersi alır. İngilizce dersine başladığı ilk günden itibaren, ders aralarında ya da dersten arta kalan zamanda öğrencilere, öğretim elemanlarınca İngilizce bilmenin önemi değişik açılardan vurgulanır ve yabancı dile neden önem verilmesi gerektiği örneklerle anlatılır. Ancak adı geçen dersin, sadece I. ve II. yarıyılıda okutulması ve devam eden yarıyıllarda okutulmamasından dolayı öğrenciler tarafından fazlaca önemsenmediği düşünülmektedir. Haftalık ders saati 2 olan bölümlerde bir akademik yılda toplam 56 saat İngilizce dersi alan öğrencilerin bilimsel olarak hangi seviyede olduklarını tartışmaya ya da araştırmaya, kanımızca, gerek bile yoktur. Yükseköğretim Kurumu'nun, Yabancı Dil Öğretimi ve Yabancı Dille Öğretim Yapılmasında Uyulacak Esaslara İlişkin Yönetmelik 6. maddesinin 2. bendine göre Zorunlu Yabancı Dil Dersleri, toplam 60 saatten az olmamak üzere, en az iki yarıyıl olarak programlanır ve okutulur (Resmi Gazete, 04.12.2008).

Buradaki sitemimizin nedeni ise, devamı olmayacak 56-60 saatlik bir İngilizce öğretiminin, öğrenciye en temel bilgileri vermenin dışında pek fazla bir katkı sağlamayacağı, sürenin yetersiz olması nedeniyle 4 becerinin (konuşma, dinleme, okuma, yazma) tam olarak asla hedefine ulaşamayacağı ve öğrencinin öğrendiklerini de zaman içerisinde tekrar yapmayacağından dolayı unutulacağıdır. Takdir edilecektir ki, bu programın devamında çok az sayıda öğrenci kendi imkânları ile İngilizceyi ilerletmeye çalışacaktır. Haftalık ders saati 4 olan bölümlerde ise akademik yılın sonunda öğrencilerin, İngilizce seviyesi bir nebze daha iyidir, çünkü diğer bölüm ya da fakültelerin ders sayısının iki katıdır. Öğrencilerin I. ve II. yarıyıldan sonraki dönemlerde İngilizce dersini almamaları, yukarıda belirttiğimiz gibi, öğrendiklerini de unutmalarına yol açacaktır. Bu noktada üzerinde durulması gereken ise yabancı dil öğretimi için ayrılan ders saatlerinin yetersizliğidir.

Ancak bahsettiğimiz olumsuzluklara rağmen, derslerde İngilizcenin, bir dünya dili olarak ne kadar önemli olduğu, akademik yıl boyunca, hem dersin öğretim elemanları olarak bizler, hem de bölüm öğretim elemanlarının kendi dersleri esnasında vurgulanmaktadır. Öğrencilere bu konuda yaptığımız telkinlerin başında, İngilizcenin artık dünyanın ortak dili olduğu gelmektedir. Çalıştıkları alan ne olursa olsun, araştırmalarında, kaynak taramalarında karşılarına çıkacak olan yegâne dilin İngilizce olduğu sürekli olarak vurgulanmaktadır. Bu konuda yapılmış olan bilimsel çalışmalardan ve araştırmalardan örnekler verilerek, dünyada birçok ülkenin resmi

dilinin İngilizce olduğu belirtilerek, tabiri caiz ise öğrencinin beyni yıkanmaya çalışılmaktadır. Örnek vermek gerekirse; İngilizce 50'den fazla ülkede resmi dildir. Yaklaşık uluslar arası organizasyonların 12500'nün %85'i İngilizceyi resmi dil olarak kullanmaktadır. Bir başka örnek, Avrupa Merkez Bankası Almanya'nın Frankfurt şehrinde olmasına rağmen, bu bankanın resmi dili İngilizcedir (Alptekin, 2005). İletişim araçlarının gittikçe artan bir hızla gelişmesi, milletler arasındaki siyaset, ekonomi ve turizm alanlarındaki alışverişlerin yoğunlaşması, yabancı dilin geniş kitlelere yayılması konusundaki gerekliliği daha belirgin hale gelmektedir (Demirel, 1990, s. 5). Tam bu noktada Cemil Meriç'in, konu ile ilgili söylediği bir sözü belirtmeden geçmeyelim; *"Yabancı dil, düşünceyi tamitan, tattıran bir anahtardır, 'bir medeniyet anahtarı."* (Meriç, 2008, s. 17).

Yükseköğretim Kurumu'nun konuya ilişkin yönetmeliğinin 4. Maddesinde, *"Yabancı dil öğretiminin amacı, öğrenciye aldığı yabancı dilin temel kurallarını öğretmeyi, yabancı dil kelime haznelerini geliştirmeyi, yabancı dilde okuduğunu ve duyduğunu anlayabilmeyi ve kendisini sözlü veya yazılı olarak ifade edebilmeyi sağlamaktır."* denilmektedir (Resmi Gazete, 04.12.2008). Mevcut müfredatın yüzde yüze yakın bir oranda uygulanmış olmasında bile, sıfır İngilizce bilgisiyle derse başlayan öğrencilerin performansının yüksek ve motivasyonunun tam olduğu düşünülse dahi, yetersiz olduğunu düşündüğümüz haftalık ders saati uygulaması, amaca ulaşmada en büyük engeli teşkil edecektir.

Yabancı Dil Okutmanları

Alanında iyi yetişmiş, deneyimli, bilgisini sürekli güncel tutan, teknolojinin imkânlarını öğreticiliği ile kaynaştırmış bir öğretim elemanı hem öğrencilerine hem de meslektaşlarına elbette son derece faydalı olacaktır. Üniversitemizin her geçen gün büyümesi, yeni fakülte ve bölümlerin faaliyete geçmesi, dolayısı ile de öğrenci sayısının artması, buna karşılık yabancı dil okutmanı sayısının azalması eğitimi olumsuz yönde etkilemektedir.

Çukurova Üniversitesi'nin hemen tüm fakültelerinde zorunlu Yabancı Dil İngilizce dersleri, Rektörlük Yabancı Diller Bölüm Başkanlığına bağlı 4 kadrolu okutman, yüksek okuldan takviye olarak alınan 2 okutman ve bir ücretli okutman ile yürütülmeye çalışılmaktadır. Her bir okutmanın ortalama ders saati sayısı, ikinci öğretim dersleri ile birlikte haftada 35-40 saati bulmaktadır. Okutman sayısındaki bu ciddi yetersizlik en kısa zamanda giderilebilirse, daha sağlıklı ve akademik ortama uygun yabancı dil dersleri yapılabilecektir. Takdir edilmelidir ki, haftada 35-40 saatlik bir ders programının olması hem okutmanlar hem de öğrenciler açısından pek sağlıklı bir ders ortamı oluşturmamaktadır.

Ayrıca, yabancı dil okutmanı seçiminde daha dikkatli olunmalı, gerekirse kadroya atanmadan önce bir süre ücretli olarak denenmeli ve tecrübeli okutman ya da öğretim görevlilerinin görüşleri alınmalıdır. Yeni mezun, hiçbir deneyimi olmayan öğretim görevlilerinin, akademik eğitim ve öğretim ortamında sıkıntı yaratacakları ya da bir takım sıkıntılarla karşılaşacakları yadsınamaz bir gerçekliktir. Bu birimde çalışan öğretim elemanlarına, tecrübeleri göz önüne alınmaksızın, görevde oldukları sürece onları

destekleyici hizmet içi etkinliklere yer verilmelidir. Üniversitelere İngilizce Okutmanlığı için müracaat edenlerin ellerindeki belgeler her ne kadar İngilizce konusunda bilgili olduğunu gösterse ve ölçütlere uygun olsa da, maalesef ilerleyen zamanda sadece sıkıntılı bir eğitici ve öğretici olarak değil aynı zamanda kişilik bozukluğu olan, çalışma arkadaşlarıyla sorunlar yaşayan ve öğrencileriyle iletişim sağlayamayan bireyler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kişiler kadrolu okutman olarak atandıktan sonra ortaya çıkan olumsuzluklar her ne olursa olsun maalesef işten çıkarılamamakta ya da işlerine son verilememektedir. Bu tip öğretim elemanlarının yaşadıkları sorunlar ya da sorumsuz davranışları (derse geç girme, öğrenciyi sınıftan dışarı atma, sınav gün ve saatlerini unutma,) çalıştıkları bölüm yöneticileri tarafından “istenmeyen adam” ilan edilmelerine neden olmakta ve ders saatleri azaltılarak mükâfatlandırılmakta, bankamatik memurlar olarak emekli oluncaya kadar görevlerine devam etmeleri sağlanmaktadır.

Yabancı dil öğretim elemanlarının, ders kitaplarını ve varsa kaynak kitapları etkili kullanma becerilerine sahip olması ve kendilerini bu yönde geliştirmeleri sağlanmalıdır. Milli Eğitim Bakanlığı'nın öğretmenler için uyguladığı ‘hizmet içi eğitim seminerleri’ne benzer seminerler düzenlenmeli ve hatta düzenli aralıklarla yurtdışına konuları ile ilgili olarak eğitim ve öğretim amaçlı ziyaretleri sağlanmalıdır. Yabancı dil öğretim elemanları, son yıllarda gündemde olan ‘Erasmus’ çerçevesinde öğretim elemanı değişim programıyla, alanlarında kendini geliştirmek amaçlı yurtdışındaki üniversitelere ders alma/verme ile ilgili olarak gitmeleri konusunda teşvik edilmelidir.

Yabancı Dil Öğretiminde İhtiyaç Duyulan Malzemeler

Farklı fakülte ve bölümlere göre değişkenlik gösteren haftalık ders saatlerinin yeterli olmaması, öğretim elemanlarının kullandıkları malzemelerinin yetersiz oluşu, dersliklerin fiziksel açıdan laboratuvar, görsel ve işitsel araç gereçlere sahip olmayışı da öğrencinin kendini derse veremeyişinin ve motivasyon eksiliğinin nedenleri arasında olduğunu düşünmekteyiz.

Okutulacak kitap/kitapların seçiminde, oluşturulan komisyonun hangi ölçütleri göz önüne alması gerektiği neye göre belirlenmektedir? Çoğunlukla yabancı yayınlardan oluşan kitaplar, öğrenciye maddi bakımdan yük getireceğinden kitap fiyatının, ölçütlerin ilk sırasında olması gerektiğini düşünmekteyiz.

İyi bir ders kitabının sahip olması gereken özelliklerinden biri de öğrencinin ilgisini çekecek olmasıdır. Okutulacak olan kitabın içeriği öğrencinin seviyesine uygun olmalıdır. Öğrencinin ilgisini ve dikkatini toplamak her ne kadar öğretim elemanın beceri ve deneyimine bağlı olsa da, öğrenme/öğretme, kitap merkezli olacağından, kullanılacak olan malzemenin güncel ve görselliğe hitap etmesi de göz önünde bulundurulmalıdır.

Dersliklerin, fiziksel açıdan günümüz teknolojisine uygun olmayışı da yabancı dil öğretimde yetersiz kalındığına bir işarettir. Derste sadece kitaptan değil aynı zamanda tepegöz, cd-çalar, yansıtma cihazı, bilgisayar gibi görsel ve işitsel malzemelerden yararlanmanın da, hem öğreticinin işini kolaylaştıracağını hem de

öğrencilerin derse olan ilgisini ve dikkatini toplamasına ve yoğunlaşmasına yardımcı olacağını düşünmekteyiz.

Zorunlu Yabancı Dil İngilizce Dersine Devam Etmek Zorunda olan Öğrenciler

Yabancı dil öğreniminde motivasyonun önemi kabul edilen bir gerçektir. Başarılı bir öğrenmenin gerçekleşmesinde motivasyon anahtar bir kavramdır (Reece & Walker,1997). Öğrenciyi yabancı dil öğrenmeye motive ve teşvik etmek, yabancı dil bilmenin ayrıcalık olduğunu vurgulamak ve bunları örneklemek her öğretim elemanın görevi gereğidir. Ancak, yabancı dile ilgi duyan ve öğrenmek için can atan öğrenciler olduğu kadar, isteksiz ve önemsemeyen öğrenciler de oldukça fazladır. Öğrencilerin yabancı dile karşı ilgisizliklerinin başında kelimeleri telaffuz edememe, yanlış yaptıklarında arkadaşlarının gülmesi ya da alay etmesi gelmektedir. Bu sorunlar karşısında öğretim elemanının çabaları çoğu zaman maalesef sonuçsuz kalmaktadır. Bu durumda olan öğrencilerin yabancı dil öğrenmeye karşı duydukları korkuyu, endişeyi ve kelimeleri doğru telaffuz edemedikleri zaman hissettikleri utangaçlığı ortadan kaldırmanın -ayrıca- üzerinde durulması gereken önemli bir konu olduğunu vurgulamak isteriz.

Muafiyet sınavı sonrasında, derse devam edecek olan öğrencilerin İngilizce bilgi ve seviyelerini öğrenmek amaçlı sorular sorulduğunda, verdikleri cevaplar yıllardan beri hiç değişmemektedir. Çoğu öğrenciler, ortaöğretim ve lisede İngilizce öğretmenlerinin olmadığını, beden, müzik, kimya ya da fizik öğretmenlerinin yabancı dil dersine girdiğini söylemektedir. Öğrencilerin bir kısmı ise, İngilizce dersinin boş geçtiğini, bu nedenle de hiçbir şey bilmediklerini ifade etmektedir. Hal böyle olunca, üniversite düzeyinde İngilizce derslerine ister istemez başlangıç seviyesinden başlanmakta, başlangıç seviyesinin biraz ötesinde olan öğrenciler haklı olarak ders esnasında sıkılmaktadır. Bu durum ayrıca ders sürecinde farklı sorunlar ortaya çıkarmakta ve dersin ahengini bozmakta, hiç bilmeyen öğrencilerin şevkini kırmakta ve onların derse yoğunlaşmalarını ve motive olmalarını engellemektedir.

Yabancı dil dersine ilgi gösteren, yabancı dil bilmeden üniversite mezunu olmanın iş hayatında önlerine dağ gibi bir engel olarak karşılına çıkacağını farkına varan öğrenciler –az sayıda da olsa- bu sorunu ortadan kaldırmak için kendi imkânlarıyla yardımcı kaynaklara başvurmaktadır. Üniversitenin 1. sınıfındaki ders saatlerinin yabancı dili ileri düzeyde öğrenmek için yeterli olmadığını bilen öğrenciler yine kendi imkânları çerçevesinde özel kurslara gitmek suretiyle bu sorunlarını çözmeye yoluna gitmektedir.

Zorunlu Yabancı Dil İngilizce Dersini Daha Etkin Bir Şekilde Öğretmek ve Öğrencilerin Bundan Maksimum Derece Faydalanmalarını Sağlamak İçin Ne Yapılmalı/Yapılabilir?

Öncelikli olarak yapılması gerekenlerin başında, öğrencilerin düzeylerini ve ne konuda yabancı dil öğrenme gayreti içinde olduklarını tespit etmek gelmektedir. Bu

konuda Doğan görüşünü şöyle ifade etmektedir: “Özellikle dil öğretimi, dil öğrenmeyi sağlayan aktiviteler olarak tanımlanabilir. İyi bir dil öğretim teorisi ise en olumlu koşullarda öğrenenin, ihtiyaçları ve düzeyine uygun olanıdır” (1996, s. 14).

Zorunlu Yabancı Dil İngilizce dersinin amacına uygun, istenilen düzeyde, YÖK’ün yönergesinde belirtildiği şekilde hedefe varmak ve var olan olumsuzlukları kısmen de olsa ortadan kaldırmak için neler yapılabilir/yapılmalıdır? Ayrıca üniversiteye gelen bir öğrencinin mezun oluncaya kadarki süreçte yabancı dilden kopmaması ve ileri düzeyde konuşması, anlaması, okuması ve yazması için neler yapılabilir/yapılmalı noktasında önerilerimiz olacak ve bunlar tartışmaya açılacaktır.

Öncelikle şunu belirtmek ve vurgulamak gerekir ki, bir yabancı dil bilmek üniversite mezunu olan her bir birey için kaçınılmaz bir gerekliliktir. Bir ya da daha fazla yabancı dil bilen bireyler yetiştirmek, küçülen dünyada, hızla gelişen teknoloji karşısında dik durabilmek, diğer ülkelerle her alanda rekabet edebilmek, “biz de varız” diyebilmek açısından önemlidir.

Üniversite öğrencilerinin yabancı dile karşı olan ilgisizlikleri, isteksizlikleri nasıl ortadan kaldırılabılır? Yabancı dil bilmenin önemi nasıl ifade edilebilir? Onların derse karşı motivasyonu nasıl sağlanabilir? Öğretim elemanları, bu sorunları ortadan kaldırmak için öğrenciyle nasıl bir iletişim içerisinde olmalıdır?

Ders yılı sonunda, öğretim elemanının performansını ölçmek, kullanılan kitap, yardımcı malzemeler, araç gereç, ders yapılan ortam gibi konularda değerlendirmelerde bulunmak ve konu ile ilgili olarak daha iyiye gitmek için öğrencilere bir anket verilmesi, yapılan işin daha ciddi boyutlarda ele alınmasını sağlayacağı düşüncesindeyiz.

Yabancı dil öğretiminin istenilen seviyeye ulaşabilmesi için, dersin yapılmasını kolaylaştıracak ve göz ardı edilemeyecek unsurlardan olan araç ve gereçlerin, tüm yabancı dil öğretimi yapılacak olan dersliklerde standart olarak bulundurulması ve kullanılması gerektiğini düşünmekteyiz.

Öğretim yılı başında yapılan muafiyet sınavının yerine, 1. sınıfı okuyacak tüm öğrencilerin (hazırlık okuyan öğrenciler bunun dışındadır) gireceği bir seviye belirleme sınavı yapılmalıdır. Sınav sonunda öğrenciler seviyelerine göre gruplara ayrılmalı ve bölüm ya da fakülteler tarafından tüm öğrencilerin Zorunlu Yabancı Dil İngilizce dersi okuyacağı plan ve programlar hazırlanmasının, amaca bir nebze olsun hizmet edeceği düşüncesindeyiz.

Haftalık ders saatinin yeterli olmamasından kaynaklanan ve sadece bir yazılı ara ve final sınavı yapılarak, öğrencilerin bilgi düzeylerinin ölçülmeye çalışıldığı bir gerçektir. Ancak, öğrencinin yabancı dili -öğretildiği/öğrenildiği kadarıyla- ne kadar konuşabildiği, konuşulunan ne kadarını anlayabildiğini görmek ve gelecekte durumu daha iyiye ne kadar götürebilirize yol göstermesi açısından sözlü uygulamalara yer verilmesinin iyi olacağı düşüncesindeyiz.

Öğrencinin yabancı dile önem vermesi ve öğrenmeye olan devamlılığı sağlamak için, öğretim elemanı ile birlikte hareket ederek, isteyerek çalışabilecekleri, dil öğrenmekten caydırmayacak, hevesini kırmayacak, kendi yapabilecekleri düzeyde dönem ödevleri verilmesi, öğrencileri yabancı dili öğrenmeye teşvik edeceği düşüncesindeyiz.

Geçmişte olduğu gibi yabancı dil öğretimindeki hedefler bugün de değişmemiştir. Bu hedefler kısaca şunlardır:

- 1.Yabancı dilde konuşan birisini anlamak,
- 2.Yabancı dilde doğru dürüst konuşmak,
- 3.Yabancı dilde yazılmış bir yazıyı okuyup anlamak,
- 4.Yabancı dilde yabancı dil bilenlerce anlaşılacak şekilde yazabilmek,
- 5.O yabancı dili konuşan milletin kültür ve gelenekleri hakkında az çok fikir sahibi olmak (Türkkan, 1997, s. 227/229).

İyi derecede -en az- bir yabancı dili bilmek, Yirmibirinci Yüzyılın Türkiye'sinde üniversite mezunu bir gencin bileğindeki altın bileziktir.

Sonuç

Öğrencinin olmadığı yerde eğitim ve öğretim faaliyetlerinin de olamayacağı bir gerçekliktir. Bu faaliyetlerin bir kısmını tamamlayan ise öğrenciler ve öğrencilerin sahip olduğu nitelikler, diğer kısmını tamamlayan üçüncü unsur öğrenciyi yetiştiren ve ailesinden ve çevresinden sonra gelen, hayata atılmadan önce ona son şeklini veren üniversitedeki öğretim elemanlarıdır. Konumuz çerçevesindeki değerlendirmemizde öğrencinin kafasına, aklına, ruhuna ve zihnine yabancı dile olan ihtiyacın her geçen gün arttığını ve 'yabancı dil olmadan olmaz'ın işlenmesi gerektiğini düşünmekteyiz.

İkinci ya da üçüncü yabancı dil öğretiminin desteklenmesi yerine, bir yabancı dili çok iyi derecede nasıl öğretilebileceğinin çalışmasının yapılması, bu konuda zaten şu ana kadar kaybedilen zaman göz önüne alınarak, zararın neresinden dönülürse kârdır anlayışı ile bir an önce stratejik kararların alınmaya başlanması gerektiğini düşünmekteyiz.

Demirel'in Türkiye'de yabancı dil öğretiminin etkinliği konusunda yıllar öncesine dayanan konu ile ilgili bir tespiti şöyledir; "*Orta öğretim düzeyinde temel bir yabancı dil öğretimi, yüksek öğretimde ise akademik alanlara ilişkin özel amaçlı yabancı dil öğretimi hedeflenmelidir*" (1978, s. 46-50). Bu bağlamda, üniversitenin 2, 3 ve 4. sınıflarında seçmeli de olsa yabancı dil geliştirme derslerinin açılması, öğrencilerin çalıştıkları alanla ilgili olarak yabancı dil açısından kendilerini geliştirmeye yönlendirilmelerinin gerektiğini düşünmekteyiz.

KAYNAKÇA

- Alptekin, C. (2005), *Dual Language Instruction: Multiculturalism Through a Lingua Franca*, TESOL Boğaziçi University, İstanbul.
- Demircan, Ö. (1990), *Yabancı-Dil Öğretim Yöntemleri*, Elif Kitabevi, İstanbul.
- Demirel, Ö. (1978). *Yabancı Dil Öğretimi ve Tam Öğrenme*, "Eğitim ve Bilim", Ankara.
- Demirel, Ö. (1990), *Yabancı Dil Öğretimi, İlkeler, Yöntemler, Teknikler*, USEM Yayınları, Ankara.
- Demirel, Ö. (1996), *Türkçe Programı ve Öğretimi*, Usem Yayınları, Ankara.
- Doğan, M. (1996), *Yabancı Dil Öğrenimi ve Yabancı Dilde Öğretim*. Bilge Dergisi, Güz 10. Sayı, Ankara
- Genç, A. (2007), *Türkiye'de İlk ve Ortaöğretim Okullarında Yabancı Dil Öğretimi*, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi, Ankara.
- Güneş, B. (2009). *1945-1980 Arası Türkiye'de İngilizce Eğitimi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı, Isparta.
- Işık, A. (2008), *Yabancı Dil Eğitimimizdeki Yanlışlar Nereden Kaynaklanıyor?*. Journal of Language and Linguistic Studies Vol.4, No.2, October 2008.

Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 22, Sayı1, 2013, Sayfa 371-380

İmer, K. (1990), *Dil ve Toplum*, Gündoğan Yayınları, Ankara.

Karataş, E. Ö. (29.06. 2012), Yeni Şafak Gazetesi.

Meriç, C. (2008), *Bu Ülke*, İletişim Yayınları, İstanbul.

Resmi Gazete, (04.12.2008), Sayı: 27074. Yükseköğretim Kurumlarında Yabancı Dil Öğretimi ve Yabancı Dille Öğretim Yapılmasında Uyulacak Esaslara İlişkin Yönetmelik, Ankara.

Reece, I.- Walker, S. (1997), *Teaching, Training and Learning. A Practical Guide.* Great Britain: Business Education Publishers Limited, London.

Scovel, T. (2001), *Learning New Languages: A Guide to Second Language Acquisition*, Heinle & Heinle Publishing, Canada.

Türkkan, R. O. (1997), *Kolay ve İyi Öğrenme Teknikleri*, Alfa Yayınları, İstanbul.

2011 LYS Tercih Kılavuzu, Ankara.